

Taina Vallander

2.6.2025

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto HaV 3.6.2025 klo 12.15

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta, HE 19/2025 vp

- STTK ry katsoo, että kansalaisuuslain nykyinen selvittämisvelvollisuus on kattava, eikä pidä esitettyjä muutoksia perusteltuina.
- Kansalaisuuslain tavoitteena tulisi olla mahdollistaa henkilön integroituminen yhteiskuntaan sekä kannustaa siihen. Esitetyt muutokset heikentävät tätä tavoitetta.
- STTK pitää kansalaisuuslain työttömyyden tilanteeseen liittyvät tiukennuksia ongelmallisina. Kansalaisuuslain muutokset heikentävät erityisesti pienituloisten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien hakijoiden yhdenvertaisuutta suurituloisiin nähden.
- STTK pitää esityksen sukupuolivaikutusten arviointia puutteellisena.

Kansalaisuuslain selvittämisvelvollisuus, työmarkkinoiden epävarmuus

STTK ry pitää kansalaisuuslain nykyistä selvittämisvelvollisuutta kattavana ja se on myös pohjoismaisessa vertailussa tiukin. Tästä syystä STTK ei pidä selvittämisvelvollisuuden tiukentamista nykyisestä perusteltuna.

STTK pitää kansalaisuuslain työttömyyden tilanteeseen liittyvät tiukennuksia ongelmallisina. Kansalaisuuslain muutokset heikentävät erityisesti pienituloisten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien hakijoiden yhdenvertaisuutta suurituloisiin nähden.

STTK katsoo, että hallituksen esitys ei riittävästi huomioi, että työllisyyden muutokset yhteiskunnassa vaikuttavat erittäin nopeasti maahanmuuttajataustaisiin työntekijöihin, erityisen naisiin. Aikavälillä 2/2024–2/2025 ulkomaalaistaustaisten naisten työttömyys nousi jonkin verran nopeammin kuin ulkomaalaistaustaisten miesten (sekä koko väestön), (TEM 2025).

Hallituksen esitys ei myöskään huomioi, että maahan muuttaneet, erityisesti naiset, ovat yliedustettuja epäsäännöllisissä työsuhteissa, kuten määräaikaissä ja osa-aikaissä työsuhteissa. Ulkomaan kansalaisilla työsuhteen epätyypillisuus on harvemmin oma valinta kuin Suomen kansalaisilla (Tilastokeskus 2023).

Taina Vallander

2.6.2025

STTK pitääkin hallituksen esityksen sukupuolivaikutusten arviointia työelämän osalta puutteellisina.

Työsuhteiden epävarmuus voi lisätä työttömyysjaksoja ja aiheuttaa toimeentulon riittämättömyyttä, ja sitä kautta aikaansaada erityisesti pienituloisille ajoittaista tarvetta turvautua sosiaaliturvaan, mikä näin ollen heikentäisi mahdollisuuksia kansalaisuuden saamiseen.

Työttömyyden tilanteessa myös korkeasti koulutetun maahanmuuttajataustaisen työnhakijan uudelleentyöllistyminen erityisesti koulutustaan vastaavaan työhön voi olla erityisen haastavaa. Erilaisten arvioiden mukaan jopa 75 prosenttia työpaikoista on niin sanottuja piilotyöpaikkoja eli työpaikkoja, joita ei laiteta avoimeen hakuun. Ilman sopivia verkostoja työnhakijan on vaikea saada näistä tietoa.

Yleistä

STTK pitää työperäistä maahanmuuttoa Suomen tulevaisuuden kannalta välttämättömänä, koska työllisten määrä kasvaa ainoastaan maahanmuuton kautta. Suomi kilpailee osaajista monien vetovoimaisten maahanmuuton kohdemaiden kanssa. Vaikka hallitusohjelmassa linjataan hallituksen tavoittelevan erityisesti korkeasti koulutettujen maahanmuuton lisäämistä, monet työvoimapula-ammattit ovat työntekijäammatteja, joihin voi kohdistua suhdanteitten mukaan joko massatyöttömyyttä tai merkittävää työvoimapulaa. Tyypillisesti tällaisia aloja voivat olla esimerkiksi rakennusala ja luonnonvara-alan alkutuotanto. STTK katsookin, että Suomelle olisi erityisen hyödyllistä pitää jo maassa olevista ammattiosaajista kiinni.

Maahanmuuton täyden potentiaalin saavuttamiseksi on tärkeää, että henkilöt kiinnittyvät suomalaisille työmarkkinoille ja Suomeen. Tämä edellyttää esimerkiksi mahdollisuutta kansalaisuuteen sekä perheen yhdistämiseen myös niiden henkilöiden kohdalla, jotka eivät ole suurituloisia.

Kansalaisuuden ehtojen kiristäminen on ulkomaalaistaustaiselle väestölle ja vielä Suomeen muuttota harkitseville henkilöille signaali epävarmuuden lisääntymisestä sekä kansallisesta haluttomuudesta kiinnittää henkilöitä uuteen kotimaahan. Muutokset voivat yhdessä jo aiemmin hallituskauden aikana esimerkiksi ulkomaalaislakiin tehtyjen tiukennusten kanssa merkittävästi heikentää Suomen maakuvaa ulkomaalaisten työntekijöiden keskuudessa.

Lisätietoja

Taina Vallander, johtaja, STTK ry
taina.vallander@sttk.fi
040 1841 464